

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antiquae Lectionis Tomus ...

In Qvo Plvra Qvam XX. Antiqua monumenta, nunquam edita

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1602

XIV. De Transitu Episcopi ad Vilinam ciuitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64160](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64160)

Stabat autem quasi moles immobilis terræ affixa, At ubi satis miraculi ac stuporis hoc habitu infelix illa inuentibus ostenderat, ipsique famuli dolore ac rædio affecti, iam abire illamque dimittere vellent, soluta illa repente corruit fontemque animam in ignem tartareum efflavit. Quam leuantes in vehiculum, En, inquit, qualem manipulum de agro die Dominico reportamus. Quod factum ubi perferente fama passim vulgatum est: nam famuli statim ad Ecclesiam currentes Baptismum postulant, stupidi, quod acciderat referentes. Et credentibus quidem fides aucta est ex miraculo; non credentes autem & si qui adhuc blasphemi exstiterant, ad credendum ex pœna multa uel mulieris eruditi sunt.

Dies autem Dominicus & aliæ solennitates reuerentius obseruare cœperunt: & tamen ipsum cum suis omnibus Episcopum, quam omnem eorum doctrinam amplius reueriti sunt.

DE TRANSITV EPISCOPI ad Viliam ciuitatem.

XIV.

XPLETIS autem illic fermè quinquaginta diebus, acceptis à Duce legatis, & conductoribus, de ipso loco, ciuibus, DOMEZLAO uidelicet, & filio eius, viris honoratis, per lacus & refusiones marinas VILLINAM uenti sunt nauigio.

Est autem ciuitas hæc magna & fortis: homines ipsius loci crudeles erant & barbari. Cum autem appropinquassent ciuitati, conductores eorum hære, pauere atque inter se mustitare cœperunt. Quod intelligens Episcopus,

pus, Quid est, ait, quod ad inuicem confertis? At illi, timemus, inquit, pater tibi ac tuis. Populus iste durus semper & indomitus fuit. Si ergo placet tibi applicemus, & moram in littore vsq; ad crepusculum noctis faciamus, ne forte ciuitatem manifeste ingrediendo, tumultum populi super nos suscitemus.

In singulis autem ciuitatibus Dux pallacium habebat & curtem cum ædibus, ad quam si quis confugisset, lex talis erat, vt quolibet hosce persequente, securus ibi confisteret & illæsus. Dixerunt ergo, si per noctem ad Ducis tecta intramus, freti securitate, paulatim ciues conueniendo, negotiumque nostrum illis pedetentim insinuando, melius fortasse proficiemus. Placuit consilium, vt cum dies abcessisset: tecti vmbra noctis, curtem & moenia Ducis inuaserunt illis ignorantibus. In crastinum vero vbi eos viderunt, & qui nam essent, & vnde & quare venimus, maligni homines scrutati sunt.

Primo quidem moueri ac sensim turbari, currere ac destruere, videre illos, iterumque videre & alijs alij nuntiare

Postremo vero insano furore correpti, magno tumultu, securibus & gladijs alijsq; telis armati sine vlla reuerentia in ipsam Ducis curtem irrumpentes, mortem eis sine vlla retractatione, nisi quanto citius de curia & de ipsa ciuitate fugerent comminabantur.

Erat in ipsa curte ædificium quoddam fortissimum, trabibus & tabulis ingentibus compactum, quod STYBA vel pyræale vocant, in quod scrinia & clittellas, & Capellani Episcopi & pecunias & quæq; preciosa de naui portauerunt: quin & propter impetum furentis populi cum Episcopo clerici omnes illuc confugerant.

D d d z Sed

Sed illi vociferabantur & clamabant, exire eos compellentes. Sed moram eis facientibus, quasi à furore illi essent cessaturi, magis eorum exarsit insania, factoque impetu stabam aggrediuntur, & dissipant, lecto primum, dein parietibus disiectis, & excisis. Tunc vero Episcopus ad coronam passionis se inuitari sperans, alijs trepidantibus, quibusdam etiam præ pauore lachrymantibus, ille spiritu iocundo & hilari vultu stabat intrepidus optans & gliscens, ut vel unum ictum aut vulnus in nomine Iesu accipere dignus habeatur. PAVLICIVS vero & legati videntes quia verè insaniunt omnes, & quia illic moram facere deterius est atque deterius, in medium populi exilientes, validissimo clamore, ac si & ipsi furerent, extentis manibus, silentium fieri postulant. Quibus ad modicum sedatis, illi continuo profecuti. Quid est hoc? inquit. Et causam totam in semetipsum transuentes, Nos, aiunt, hic in curia domini nostri ducis pacifice hinc exire permittite. Quid furitis in nos? Quem læsimus ex vobis? At illi, Impostorem, inquit, illum Episcopum & cæteros cum eo Christianos, Deos nostros blasphemantes interficere venimus. Sed si eos saluare vultis, ecce damus locum cito eos extra ciuitatem deducite. Plateæ autem ciuitatis palustres erant & lutosæ, & pontes extracti, & tabulæ vndiq; positæ propter lutum. Arripit ergo PAVLICIVS, per manum trahere cœpit Episcopum, & deducere, adhortans modeste, ut si posset properantius iret. Ut autem per medium turbæ omnes non in perturbatis passibus extra curiam vsq; ad pontes deuenimus: ecce quidam de turba vir barbarus & fortis, librata, quam gestabat ingenti phalanga, vasto ictu caput ferire visus est Episcopi: Sed ille auertens caput, humero ictum suscepit, eodēq; geminante cominus & alio eminus in eum iaciente contum, inter manus PAVLITII ac HILTANI sacer-

multus imponentes, Habuit ergo *Episcopus* cum eis verbum de fide Christianismi, quasi per ambages hortans eos & suadēs. Præferebat etiã nomē & potentiã ducis *POLONIÆ*, & quomodo ad illius iniuriã spectat illata sibi suisq; contumelia, quid uè mali contra eos inde oriri queat, nisi forte illorũ intercedat cõuersio, insinuauit. At illi consilium se accepturos dicebant; regressiq; ad suos omnia hæc tractabant diligenter atq; retractabant: tandemq; in vnus sententiæ formam concesserunt videlicet super hoc verbo se facturos quidcũq; facerent *STETENENSES*. hanc enim ciuitatem antiquissimam & nobilissimam dicebant intra *POMMERANORVM*, matremq; ciuitatũ, & satis iniustum fore, se aliquam nouæ religionis obseruantiam admittere, quæ illius auctoritate prius roborata non fuisset.

DE TRANSITV EIVS

ad *Stetinam*.

XV.

QVIBVS auditis *Episcopus STETINAM* nihil cunctatus adire festinat, & quendam de *VILINENSIBVS* ciuibus *NEDAMERVVM* nomine, vt viam sibi monstraret, assumpsit. Hic autem familiaritate *Episcopi* bene vtens, cum filio suo quasi alter *Nicodemus*, occulte eos frequentabat, & quæ dicebantur, libenter audiebat. Alij quoq; nonnulli de ipsa ciuitate occulte *Christum* colebant tã viri quam mulieres. Isti etiam frequentabant eos, dum ibi moras facerent, deq; suis rebus eis humanitatem honeste impendentes, spirituali consolatione ab *Episcopo* recreati sunt; optantes, vt *STETINA* recipiente verbum *Dei*, *VILINA* quoq; recipere ex ratione pacti conuincatur. Quidam de ipsis quid de *Christo* sentiant, *Christianis* patefacientes, in locum suum occulte